

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема” Развитие и усъвършенстване на делегираните бюджети като инструмент за ефективно и оптимално финансиране на средното образование”

за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.8. Икономика (Икономика и управление по отрасли – образование, наука и иновации)

Автор: докторант Йоана Минова

Рецензент: доц. д-р Александър Николов, катедра „Икономика и управление по отрасли”, Стопански факултет , СУ „Св.Климент Охридски”

София /заповед №РД 38-71/29.01.2015 на Ректора на Софийски университет „Св.Кл. Охридски“

Материалите дисертационния труд „Развитие и усъвършенстване на делегираните бюджети като инструмент за ефективно и оптимално финансиране на средното образование „ с автор Йоана Минова са представени в обем 146 страници. Изложението обхваща увод, три глави, изводи и препоръки , литературни източници.

В Увода е направен преглед на структурата, управлението и развитието на системата средното образование в РБългария :

- Роля на МОМН в осъществяване на националната политика за развитие на средното образование – функции, политики; разгледани са последните насоки за децентрализация на управлението и особено на финансирането на средните училища;

- Видове средни училища и източниците за финансирането им;

- Развитие на системата за финансиране на средното образование, характеристика на делегираните бюджети – инструмент за ефективно финансиране на държавните средни училища .

Основен момент в Увода е формулирането на целта на разработване на докторска теза с обект на изследванията и разработките – анализ и оценка на ефективността на системата на делегираните бюджети. Дадени са и насоките на бъдещите изследвания, посочени са очакваните резултати от тези изследвания и насоките за бъдещите изследвания – да се анализират и оценят

алтернативни източници за финансиране на средното образование, да се предложи нов модел за финансиране и мониторинг на системата.

В Глава 1 „Преглед и характеризирание на системите за финансиране на средното образование на национално, европейско и транснационално ниво“ е направен задълбочен и всестраничен преглед на системите за финансиране на средното образование на национално, европейско и транснационално ниво :

- Обхванати са основните моменти в системите за финансиране на средното образование в страните от ЕС;

- На базата на горния преглед за извлечени като най – интересни за сравнение с нашата система - системите за финансиране на средното образование в Холандия, Германия, Полша и особено на САЩ. В направения анализ са очертани насоките за съпоставяне и оценка на различните системи, основните параметри, характеризираща една такава система, възможностите за ползване на опита на тези страни;

- Най-ценното в тази част е анализът на състоянието на системата на делегираните бюджети, критичната оценка на всички основни аспекти на проектозакона за средното образование и насоки в по-нататъшните изследвания с цел да се търси усъвършенствана формула за финансиране, с по-висока степен на гарантиране на устойчивостта и равния достъп до образователната система, и не в по-малка степен - по – голяма адекватност на формулата към реалните разходи на училищата..

Материалите в тази глава са разработени много добре – използван е критичен анализ на сравнение на системите в тези пет страни, очертани са пътищата на базата на оценения чужд опит, мястото на натрупаните полезни практики при използване на действащата система, направената оценка на съответните законодателства, пречупена през анализа на действащата и нормативна среда у нас, определени са основни моменти в личното виждане на автора за развитието на системата.

В Глава 2 Система за финансиране на средното образование в различните видове национални образователни структури – анализ и оценка изследването е посветено изцяло на действащата в страната система на делегирани бюджети :

- Обоен анализ на видовете средни училища, параметри на финансирането им, основни показатели за ефективност;
- Силни и слаби страни на системата / SWOT – анализ / - паралелен анализ на предимства и недостатъци ;
- Влияние – пряко и косвено - на подобряването на системата и управлението на ресурсите и ефективността на изразходването им върху качеството на образователната система;
- Модели за формиране на делегирани бюджети за различни групи средни училища, основни параметри в модела, анализ и оценка на моделите и параметрите в тях ; Конкретен анализ на училища-представители на отделни групи на базата на « Делегиран бюджет – план – отчет « ; основни изводи от направения анализ на делегираните бюджети на училищата:
- Анализ и оценка на действащи национални програми като източници на допълнително финансиране и на пряко им въздействие върху качеството на обучението ;
- Обобщена оценка на делегирания бюджет като инструмент за ефективно разпределение и управление на средствата за средно образование.

В главата са разработени анализ и оценка на системата за финансиране на средното ни образование, характеризиращи се с достатъчно обем материал, обхванат от изследването, методически добър подход на анализа – положителни страни – недостатъци ; оценки и насоки за развитие на системата.

Към анализа в следствие препоръките са разгледани и възможности за развитие. Разгледани са структурирано други източници за финансиране на средните училища, влияещи върху делегираните бюджети като една възможност за увеличаване на финансовия им ресурс на база национални и европейските програми., както и пряко и косвено влияние на тези програми върху качеството на обучението.

Внимание е обърнато на някои методически въпроси по подготовка на директори и учители, представители на местната власт за ефективно разработване, изпълнение и контрол на европейски програми – регионални, образователни и програми „Човешки ресурси „.

Глава 3. Представя разработен модел за финансиране на средното образование. Сравнение на предлаганите модели – очаквани ползи и възможни неблагоприятни влияния. Основно изследванията и разработените въпроси са насочени към :

- Преразглеждане на математическия модел за финансиране и съставлящите я компоненти;
- Насоки за усъвършенстване на формулите за финансиране – оптимизиране на параметрите в формулата, привличане на допълнително финансиране;

Тук са обобщени резултатите от изследванията, оценките и анализите, изводите, направени в предходните глави. Трите варианта като принципи и формули за определяне на делегирания бюджет са разработени задълбочено, аналитично на база ефективност на планиране и изразходване, на базата и на влиянието им върху качеството на обучението.

От направената аробация на разработения моделса изведени ясни репоръки за реструктуриране на модела на финансиране.

Заклучение :

1. Работата, насоките за изследвания, очакваните резултати са актуални и значими както за научното развитие на принципите за финансиране на средното образование, така и за постигане на реални практически резултати за изменение в системата.. Действително делегираните бюджети са добра стъпка във ефективното финансиране на българското средно образование, но досега и разработването им, и приложението им са резултат на емпирични решения, липсва научен подход при тяхната оценка и усъвършенстване; Представената работа е добър пример в тази насока ;
2. Дефинираните цели и използваните средства за научен подход, анализ и оценка на обекта безспорно дават основания за видими научни и практически резултати;
3. Представеният обем материали, научни резултати, са доказателство за добре завършена докторска теза;
4. Налице са достатъчно публикации на автора – 8 от които две в чуждестранни издания,

5. На основата на разкритите с анализа негативни елементи са направени, и вече са реализирани предложения за усъвършенстване на системата за финансиране на средните училища, разпределението и отичането на делегираните средства.

Преноси :

- Теоретични – нови подходи, разработване на критерии за оценка, модели – усъвършенстван модел
- Методологични – методологични проблеми при формиране и управление на делегирания бюджет, методологични подходи при оценка, коригиране, контролиране и отчитане на бюджета
- Научно приложни – основни препоръки към МОН, непосредствена методологична и консултантска помощ на директори на училища за разпределение на финансовите ресурси

Това ми дава основание да предложа да бъде присъдена образователната и научна степен доктор на Йоана Минова.

РЕЦЕНЗЕНТ : доц.д-р Александър Николов